

คำวินิจฉัยที่ ๑๒๑/๒๕๒๗

เรื่อง ของกลางในคดีความผิดตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓

กฎหมาย ระเบียบ พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ มาตรา ๒๕ (๒) (๓)

ปพพ. มาตรา ๑๓๒๗, ๕๒๕

ข้อบังคับการเก็บรักษาของกลางของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.

๒๔๘๐ ข้อ ๔, ๕, ๑๐

ปวอ. มาตรา ๓๕ (๖)

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้ผู้ที่ถูกรุกเข้าไปปลูกสร้างออกไปจากเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๒๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ แล้ว ผู้ได้รับหนังสือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือหาตัวไม่พบ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึด ทำลาย รื้อถอน แก้วไขหรือทำประการอื่นกับอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้ตามมาตรา ๒๕ (๓) หากต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการก็ขอที่จะเรียกร้องให้ชดเชยหรือออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดได้ หรือนำทรัพย์สินที่ยึดออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นเพื่อชดเชยค่าใช้จ่าย หากเหลือเงินสุทธิเท่าใดก็ถือไว้แทนตัวทรัพย์สิน

ของกลางที่ยึดไว้ ผู้รักษาของกลางมีหน้าที่รักษาให้อยู่ในสภาพเดิมเท่านั้น มิได้ให้สิทธินำไปใช้แต่อย่างใด

ข้อเท็จจริงและปัญหา กรมป่าไม้แจ้งว่าได้ดำเนินคดีกับนายสุทัศน์ กรรมการผู้จัดการบริษัท ก. ฐานบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยสุเทพและอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ ศาลจังหวัดเชียงใหม่ได้นัดฟังคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕ แต่นายสุทัศน์จำเลยได้หลบหนีไป ศาลสั่งปรับนายประกัน ออกหมายจับจำเลยและจำหน่ายคดีชั่วคราว กรมป่าไม้ประสงค์จะดำเนินการกับอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าที่ถูกนายสุทัศน์บุกรุกเข้าไปปลูกสร้างไว้ แต่มีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ จึงหารือตามประเด็นดังนี้

๑. กรมป่าไม้สั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดอยสุเทพสั่งเป็นหนังสือให้ นายสุทัศน์ ผู้จัดการบริษัท ก. หรือ นายวสันต์ ผู้รับมอบอำนาจให้ดำเนินกิจการบริษัท ก. แทนนายสุทัศน์ รื้อถอนอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่บริษัท ก. บุกรุกเข้าไปปลูกสร้างไว้ทั้งหมดออกไปจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ ดอยสุเทพ ภายในเวลาที่กำหนดตาม มาตรา ๒๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยส่งคำสั่งนั้นทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้นายสุทัศน์ และนายวสันต์ ทราบ และปิดสำเนาคำสั่งนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย เมื่อไม่มีผู้ใดปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเวลาที่กำหนดดังกล่าวพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติดอยสุเทพจะเข้าไปยึดอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ไว้ในความครอบครองโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ จะกระทำได้เพียงใดหรือไม่

๒. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติยึดอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ มาไว้ในความครอบครองโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และไม่นำออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นตามมาตรา ๒๕ วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ อาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ยึดไว้ดังกล่าวจะตกเป็นของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๗๓๗ ได้หรือไม่ ภายในระยะเวลาเท่าใด

๓. ตามมาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ยึด ทำลาย รื้อถอน แกะไขหรือทำประการอื่นได้ ดังนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ใช้อำนาจยึดอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ของบริษัท ก. ไว้ตามข้อ ๒ แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้อาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ยึดไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการ กรมป่าไม้จะกระทำได้เพียงใดอย่างไรหรือไม่

๔. ถ้านายสุทัศน์ยินยอมหรือมอบอำนาจให้ผู้ใดโอนกรรมสิทธิ์ยกอาคาร

และสิ่งก่อสร้างบริษัท ก. ให้กรมป่าไม้จะกระทำไ้เพียงใด หรือไม่ และจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเป็นหนังสือให้นายสุทัศน์ จำเลย รื้อถอนอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่นายสุทัศน์ บุกรุกเข้าไปปลูกสร้างทั้งหมดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติดอยสุเทพภายในเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๒๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ แล้ว หากนายสุทัศน์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวหรือหาตัวนายสุทัศน์ไม่พบ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึด ทำลาย รื้อถอน แกะไขหรือทำประการอื่นกับอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ดังกล่าวได้ตามมาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ยึดอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ แล้ว ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าวก็ชอบที่จะเรียกร้องให้นายสุทัศน์ จำเลยชดเชยหรือออกค่าใช้จ่ายนั้นทั้งหมดได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะนำทรัพย์สินที่ยึดไว้ออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร เพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายนั้นก็ไ้ หากเหลือเงินสุทธิเท่าใดก็ให้ถือไว้แทนตัวทรัพย์สิน ตามมาตรา ๒๕ (๓) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

อาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดไว้ดังกล่าวจะตกเป็นของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๒๗ ได้ ถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด (หรือวันที่คดีถึงที่สุดนั่นเอง) แต่ถ้าไม่ทราบตัวเจ้าของ ก็จะต้องยึดเวลาออกไปเป็น ๕ ปี

กรณีนี้ปรากฏว่า ระหว่างการพิจารณาของศาล นายสุทัศน์ จำเลยหลบหนีศาลได้สั่งปรับนายประกัน ออกหมายจับจำเลยและจำนำคดีชั่วคราว ถ้ายังจับนายสุทัศน์ไม่ได้จนกระทั่งคดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕

วรรคท้ายแล้ว คดีย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๕ (๖) ก็จะต้องถือว่าคดีนี้ถึงที่สุดตั้งแต่วันที่คดีขาดอายุความ การนับเวลา ๑ ปี หรือ ๕ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗ จะต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่คดีขาดอายุความเป็นต้นไป

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ยึดอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ แล้ว อาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ดังกล่าวจึงเป็นของกลางในคดีอาญา ตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลาง พ.ศ. ๒๔๘๐ ของกระทรวงมหาดไทย ข้อ ๔ และ ๕ พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้อาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ยึดไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการป่าไม้ไม่ได้ เพราะตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลางดังกล่าว ข้อ ๑๑ ก ผู้รักษาของกลางมีหน้าที่รักษาของกลางให้อยู่ในสภาพเดิมเท่านั้น มิได้ให้สิทธิผู้รักษาของกลางนำของกลางไปใช้แต่อย่างใด

ถ้าผู้มีสิทธิได้รับอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ยึดไว้กิน ยินยอม หรือมอบอำนาจให้ผู้ใดโอนกรรมสิทธิ์ยกอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ให้กรมป่าไม้ย่อมกระทำได้ เพราะการกระทำดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นการให้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งตามข้อบังคับการเก็บรักษาของกลางฯ ข้อ ๒๒ กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดการบันทึกและให้ผู้มีสิทธิได้รับของกลางคืนลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน ถ้าเป็นการสะดวกก็ให้บันทึกไว้ในบัญชีของกลางด้วย และถ้าทรัพย์สินที่ยึดไว้ดังกล่าวถ้าจะซื้อขายกันจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย